

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT

GRAAD 12

RELIGIESTUDIES V1

MODEL 2014

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 8 bladsye.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	A	(1)
	1.1.2	D	(1)
	1.1.3	C	(1)
	1.1.4	A	(1)
	1.1.5	A	(1)
	1.1.6	D	(1)
	1.1.7	A	(1)
	1.1.8	C	(1)
	1.1.9	A	(1)
	1.1.10	D	(1)
1.2	1.2.1	Eenheid	
		• Eenheid beteken harmonie en eenstemmigheid. • Dit beteken dat godsdienste aktief saamwerk om bepaalde praktiese oogmerke in die samelewing te bereik. • Dit kan ook beteken dat die leringe van verskillende godsdienste met mekaar versoenbaar is.	(2)
	1.2.2	Fundamentalisme	
		• 'n Vorm van konserwatisme (wat met tradisionele maniere skakel en hom losmaak van verandering) wat selektief elemente van 'n ou tradisie benut. • Dit vermeng elemente van 'n ou tradisie met elemente van die moderne samelewing met die oog daarop om die belange van 'n godsdienstige groep te bevorder.	(2)
	1.2.3	Uniekheid	
		• Dit beteken 'n godsdiens met geen ander godsdiens wat gelyk is daaraan nie. • Die woordeboekbetekenis is: waarvan daar nie 'n tweede bestaan nie; enig in sy soort of onvergelyklik. • Dit verwys na die identifisering van kenmerke wat een godsdiens uitsonder as die enigste in sy soort.	(2)
	1.2.4	Yin en yang	
		• In Taoïsme is yin en yang die positiewe en negatiewe kragte wat in al die prosesse in die heelal meewerk. • Volgens die Taoïsme sluit dit teenoorgesteldes in, soos liefde en haat, hard en sag, ens.	(2)
	1.2.5	Reïnkarnasie	
		• Dit is die geloof dat wesens weer in 'n volgende lewe hergebore word. • Dit is die sentrale opvatting in Oosterse godsdienste. • Dit beteken die menslike siel word baie keer op Aarde gebore. • Dit is ook 'n sentrale opvatting in die Aka-godsdiens van Sentraal-Afrika.	(2)

1.3	1.3.1	Martin Luther	(2)
	1.3.2	Verassing	(2)
	1.3.3	Nirvana	(2)
	1.3.4	Yoruba	(2)
	1.3.5	Transendensie	(2)
1.4	1.4.1	Onwaar. Die hermeneutiek is die wetenskap wat godsdienstige tekste interpreteer./ Ekumenisme is 'n manier om eenheid onder die Christelike kerkverbande te vind.	(2)
	1.4.2	Onwaar. 'n Sjamaan is 'n persoon wat as 'n tussenganger optree tussen die sigbare wêreld en die geesteswêreld. Umvelinqangi is 'n opperwese, die Skepper in die Afrika Tradisionele Godsdien.	(2)
	1.4.3	Onwaar. Vajrayana is een van die vertakings van Boeddhisme.	(2)
	1.4.4	Waar.	(2)
	1.4.5	Onwaar. Volgeling beskou die Koran as 'n geskrif wat woord-vir-woord deur die engel Gabriël gedikteer is.	(2)
1.5	1.5.1	C	(1)
	1.5.2	E	(1)
	1.5.3	D	(1)
	1.5.4	D	(1)
	1.5.5	F	(1)
	1.5.6	A	(1)
1.6	1.6.1	<ul style="list-style-type: none"> • Ortodokse Judaïsme • Konserwatiewe Judaïsme • Hervormde Judaïsme 	(2)
	1.6.2	<ul style="list-style-type: none"> • Protestante Christelike godsdien • Katolieke Christelike godsdien/Katolisisme • Griekse Ortodokse Christelike godsdien 	(2)

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B**VRAAG 2**

- 2.1 Sekondêre teks van die Afrika Tradisionele Godsdienst (2)
- 2.2
- Die clan is die basiese struktuur in die Afrika Tradisionele Godsdienst.
 - Daar word van elke individu verwag om sy/haar stamboom te ken, aangesien dit hul verwysingspunt en die basis van hul identiteit is.
 - Die clan bestaan uit sowel die vaderlike as die moederlike linie. Die clan lê die grondslag vir die wyse van aanbidding asook hoe mense met mekaar moet omgaan. (4)
- 2.3
- 2.3.1
- God word in baie gestaltes gesien.
 - Die primêre bron is die Vedas.
 - Hulle glo in die wet van karma.
 - Hulle glo in reïnkarnasie. (6)
- 2.3.2
- Christene glo in die Here Jesus as God.
 - Hulle glo in die Drie-eenheid.
 - Hulle glo in die opstanding van Jesus Christus.
 - Hulle glo dat God in Jesus 'n menslike gestalte aangeneem het. (6)
- 2.4
- Toe die eerste generasie dood is, het hul geeste by die geesteswêreld aangesluit waar die Skepper woon.
 - Met ander woorde, die dood van die eerste generasie was die begin van die voorvaders.
 - Die voorvaders het dan die boodskappers van die Skepper geword en ook die toesighouers oor die fisiese wêreld.
 - Die voorvaders sien om na die welsyn van die lewendes, hoofsaaklik deur die ouer persone, wat op hul beurt die jonges mondelings of deur middel van rituele leer.
 - Dit is hoe die godsdienst van geslag tot geslag oorgedra word.
 - Soms openbaar die voorvaders hulself op verskillende maniere aan die lewendes van enige ouderdom, deur middel van visioene en drome.
 - Alle Afrika Tradisionele Godsdienste vereer hul voorvaders.
 - Hulle word beskou as een van die drie dimensies van die menslike bestaan. (6)
- 2.5
- Die Afrika-begrip van lewe is gegrond op die idee van die verwikkelde en komplekse verhoudings tussen alle lewende wesens.
 - Die individu kan nie in iets anders versmelt nie. Die individu kan ook nie in die gemeenskap verdwyn nie.
 - Die gemeenskap is die onontkombare bron waaruit die individu die betekenis van die lewe ontleen.
 - Die individu kan nie sonder die gemeenskap groei of ontwikkel nie. Die gemeenskap kan ook nie groei of ontwikkel sonder om die individu te erken en te respekteer nie.
 - Die geborgenheid van die individu word verkry deur die konstruk van die gemeenskap. (8)

- 2.6
- Christene glo in die bestaan van 'n allerhoogste en goddelike wese bekend as God.
 - Christene glo dat God Homself openbaar, of beleef word, as drie persone: die Vader, die Seun en die Heilige Gees.
 - God die Vader is die Skepper van die heelal. God die Seun is Verlosser en Bevryder van die mensdom.
 - God die Heilige Gees is die Christene se Trooster en Voorspraak wat hul saak bepleit/vir hulle intree.
- (8)
- 2.7
- Godsdienste begin al hoe meer met mekaar ooreenstem omdat die grondwet aan godsdienste die vryheid gee om hul oortuigings uit te leef.
 - Konings en hoofmanne is deel van ons demokratiese struktuur.
 - Hulle is by verskillende godsdienste in hul gemeenskappe betrokke.
 - Hulle werk saam met politieke en godsdienstige leiers.
 - Hulle bevorder vrede en harmonie in hul gemeenskappe. Gemeenskappe begin om verdraagsaam teenoor verskillende godsdienste te wees en hulle te respekteer, wat dit makliker maak om ooreenstemmende praktyke en verskille te identifiseer.
- (10)
- [50]**

VRAAG 3

- 3.1
- Noord-Ierland
 - Tussen Katolieke en Protestantse Christene.
 - Dit staan as intrareligieuse konflik bekend.
 - Noord-Ierland is konstitusioneel deel van die Verenigde Koninkryk (VK).
 - Die bevolking is verdeel tussen Katolieke en Protestante.
 - Die Katolieke in Noord-Ierland het jare lank geveg vir onafhanklikheid van die VK en vir eenwording met die Ierse Republiek (Eire).
 - Die Protestante het hulle daarteen verset en dit het tot 'n uitgerekte burgeroorlog gelei wat eers onlangs tot 'n einde gekom het.
- (12)
- 3.2
- Die meeste mense aan beide kante van konflik is Christene.
 - Die Ierse konflik was polities van oorsprong en was deels 'n godsdienstige konflik.
 - Die hoofrol van die godsdiens was om te help.
 - Die godsdiens het sy boodskap van vrede behou deur hul volgelinge op te voed.
 - Godsdiens het ook voortdurend die boodskap van vrede vertolk en dit op die nuwe omstandighede van die konflik toegepas.
 - Individuele volgelinge van verskillende godsdienste stel dikwels die voorbeeld van vrede in hul eie lewens in die samelewing.
 - Die leierskapsliggame van godsdienste neem deel aan die onderhandelings om 'n simboliese gebaar te maak.
- (12)

- 3.3
- In baie dele van die wêreld is godsdiens nie meer die belangrikste faktor wat bepaal hoe die grondwet gaan lyk nie.
 - In Suid-Afrika, byvoorbeeld, bied die Grondwet byvoorbeeld vryheid van godsdiensbeoefening.
 - In baie dele van die wêreld stig verskillende godsdienste politieke partye wat op hul godsdienstige oortuigings gegrond is.
 - Dialoog tussen politiek en godsdiens het algemeen geword.
 - Religiestudies is as 'n skoolvak by die kurrikulum ingesluit.
 - 'n Voorbeeld is dat daar in Suid-Afrika vryheid is met betrekking tot godsdienstige praktyke, bv. kleredrag. (12)
- 3.4
- Suid-Afrika bevorder godsdiensvryheid.
 - Deur vryheid van opinie en geloof te bevorder.
 - Deur vryheid van spraak/uitdrukking te bevorder.
 - Deur kulturele, godsdienstige en taalpraktyke te bevorder.
 - Deur verdraagsaamheid te bevorder en waardering vir diversiteit te toon.
 - Godsdienstige vakansiedae word erken.
 - Verskillende godsdienste word toegelaat om winkels te bedryf wat in die behoeftes van hul volgelinge voorsien.
 - Baie godsdienste word nou amptelik by vredesprosesse betrek. (14)

VRAAG 4

- 4.1 4.1.1 **JA**
- Godsdienstige leiers wat hulle na bewering aan onsedelike gedrag skuldig gemaak het, kry baie aandag in die media.
 - Bv. Katolieke priesters wat by kindermisbruik betrokke is.
 - Fundamentalistiese en minderheidsgelowe geniet groter nuusdekking.
 - Bv. predikers wat ander geloofsoortuigings aanval.
 - Oorloë en konflik verdeel mense dikwels volgens godsdienstige groeperings, en dit word deur die media uitgebuit.
 - Bv. konflik in die Midde-Ooste word dikwels uitgebeeld as 'n oorlog tussen Jode en Moslems.
 - Dekking word slegs verleen aan sake wat koerante laat verkoop, soos skandale, botsing met die sekulêre wette, ens.
 - Godsdiens word in baie gevalle as groot besigheid beskou.
 - Voorbeelde is die Hajj, die Paasbyeenkoms van die ZCC, ens.

NEE

- In Suid-Afrika (of ander lande) word daar gelyke nuusdekking aan al die godsdienste gegee.
- Bv. TV-programme, *Issues of Faith*.
- Indien godsdiensdekking nie billik is nie, kan klagtes by die Uitsaaiklagtekommissie of die Menseregtekommissie gelê word.
- Dit word deur individue of godsdienstige liggame gedoen, soos die Jewish Board of Deputies, Hindu Maha Sabha, ens.

- Advertensies waaroor daar beslis word dat dit vir bepaalde godsdienstige gemeenskappe aanstootlik is, word onttrek.
- Bv. Nando's-advertensie – beswaar deur Hindoe-gemeenskap.
- Bv. Red Bull-advertensie op sosiale media – beswaar deur Christene
- Onderhoude met verteenwoordigers van verskillende gelowe (binnekringperspektief)
- Dit maak dit moontlik dat verskillende standpunte verteenwoordig word.

(10)

- 4.1.2
- Die oorloë in Irak en Afganistan het Islam in die kollig geplaas.
 - In die verlede was min bekend in die Westerse wêreld.
 - Vandag word Moslems of Islam in feitlik elke nuusbuletin genoem.
 - Die mededinging tussen mediahuise neem toe.
 - Die gedrukte media moet ook met elektroniese media meeding.
 - Godsdien is 'n waarborg dat dit die aandag van lojale volgelinge sal trek.
 - Dit ontlok ook belangstelling by nie-godsdienstige (sekulêre) groepe, wat aanvoer dat godsdien die oorsaak van konflik is.

(10)

- 4.1.3
- Die burgerkonflik in Nigerië word dikwels bestempel as 'n konflik tussen die Moslem-noorde en Christen-suide.
 - Moslems daar probeer om die Sjaria-wet af te dwing, selfs op nie-Moslems.
 - Die Moslems is bang dat hulle deur 'n Christelike regering regeer gaan word en dat hulle dan gemarginaliseer sal word.
 - Die Christene is bang dat Nigerië 'n Islamitiese staat sal word.
 - Daar bestaan kommer oor wie die politieke beheer oor die oliebronne gaan uitoefen.
 - Die oliebelange spoor ook buitelandse moondhede aan om kant te kies in die konflik.
 - Sekere Moslem-splintergroepe het vertroue in die regering verloor en die reg in eie hande geneem, bv. Boko Haram.
 - Boko Haram verskaf basiese dienste aan sy ondersteuners, by gebrek aan dienste wat deur die staat gelewer moet word.
 - (*Mail & Guardian*, 5 April 2012, bl. 24)
 - Die leier van The Lord's Resistance Army (LRA) in Uganda is Joseph Kony.
 - Hy is 'n Christen-visioenêr wat 'n staat tot stand wil bring wat op sy Christelike opvattinge gegrond is.
 - Die LRA is in 'n bloedige burgeroorlog met die regering gewikkel.

(10)

4.2 *Vir die doel van die memorandum word slegs twee godsdienste bespreek.*

Boeddhisme

- Die Boeddhisme is 'n voorstander van gedeelde humaniteit.
- Alle wesens het die begeerte om gelukkig te wees en swaarkry te vermy.
- 'n Leuse van Boeddhisme is: 'Geen lewende wese mag kwaad aangedoen word nie, insluitende mense.'

- Dit het derhalwe nog nooit oorlog gebruik om sy leerstellings te verkondig nie, aangesien dit 'n skending van basiese menseregte sou wees.
- Dit bevorder homself deur middel van diens aan die mensdom.
- Boeddhisme laat vryheid van keuse in sosiale verhoudings toe: 'n mens mag aan die praktyke van ander godsdienste deelneem hoewel jou persoonlike opvattinge dié van Boeddhisme bly.
- Die Agtvoudige Plan is 'n manier waarop 'n mens van alle begeerte ontslae kan raak, sodat jy heeltemal onselfsugtig word.
- Die regte van ander is belangriker as jou eie regte.

Die Christelike godsdiens

- 'Jy moet jou naaste liefhê soos jouself.': Hierdie leerstelling moedig mense aan om onselfsugtig te wees/om alle mense gelyk te behandel
- 'Dit is saliger om te gee as om te ontvang.': Hierdie lering moedig mense aan om liefdadigheid aan ander te bewys.
- 'Jy mag nie moord pleeg nie.': Dit verwys na die heiligheid van die menslike lewe.
- 'Eer jou vader en jou moeder.': Dit beklemtoon respek vir jou ouers en jou diens aan hulle.
- 'Die mans behoort hulle vrouens so lief te hê soos hulle eie liggame.': Dit beklemtoon dat 'n man sy vrou moet eer en respekteer.

(Enige ander relevante feite moet punte verdien. Leringe kan in die leerder se eie woorde weergegee word. 'n Maksimum van AGT punte mag vir een godsdiens toegeken word.)

(12)

4.3

Godsdiensvryheid

- Godsdiensvryheid beteken dat elke mens vry moet wees om sy/haar geloof na te volg en te beoefen.
- Daar moet geen vrees vir vervolging wees nie.
- Godsdiensvryheid word in 'n land se grondwet/wetgewing uitgespel.
- Dit word deur die regering wat aan bewind is, bepaal.
- Godsdiensvryheid beteken mense kan enige godsdiens beoefen en uitleef.

Godsdienstige verdraagsaamheid

- Godsdienstige verdraagsaamheid beteken om die godsdienstige opvattinge en praktyke wat van jou eie verskil, te begryp en te respekteer.
- Dis van toepassing selfs al stem jy nie met ander saam nie.
- Godsdienstige verdraagsaamheid is hoofsaaklik afhanklik van interaksie tussen godsdienstige groepe en individue in 'n gemeenskap.
- Godsdienstige en politieke leiers speel 'n beduidende rol in die kweek van 'n kultuur van godsdienstige verdraagsaamheid.
- Dit is gegrond op respek, verdraagsaamheid en begrip vir ander godsdienste as jou eie.
- Godsdiensvryheid is 'n voorvereiste vir godsdienstige verdraagsaamheid.

(8)
[50]

TOTAAL AFDELING B: 100
GROOTTOTAAL: 150